

RALLYLYDNAD

Från grundfärdigheter till mästare

ANDRA UTGÅVAN:
Fler banskisser och
alla moment från
regelrevideringen
2023

Anna Larsson

RALLYLYDNAD - från grundfärdigheter till mästare

© Anna Larsson
Klickerförlaget Göteborg AB, 2024, andra utgåvan

Författare: Anna Larsson
Redaktör: Lena Gunnarsson
Korrektur: Aili Lundmark, Ordateljén och Låtta Bergstrand
Illustrationer: Jenny Nyberg
Grafisk form: Johan Jarlsmark
Foto: Alla bilder tagna av Malin Karlsson, förutom följande: Anna Tärnhuvud sid 70 + baksida. Anhelee Kröckel sid 169, 197, 211, 231, 247, 280, 252. Magnus Kantergård sid 207, 234. Elin Selin sid 292. Anna Larsson bilden efter Tack.
ISBN: 978-91-989155-0-1
Webb: www.3vallare.se

Svenska Brukshundklubben har copyright på illustrationerna av skyltarna i momentkapitlen och de används med Svenska Brukshundklubbens tillstånd.
Framsidesbilden är gjord av Jenny Nyberg.

Klickerförlaget Göteborg AB
info@klickerforlaget.se
www.klickerforlaget.se

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

FÖRORD

GRUNDER

01 Vad är rallylydnad?	7
02 Inlärnin g - effektivare, smartare, roligare!	13
03 Grundfärdigheter	27
04 Inlärnin g av de olika grundfärdigheterna	37
05 Störningar och överträning	79
06 När det uppstår problem	87

MOMENT

07 Nybörjarklass	93
08 Försättningsklass	151
09 Avancerad klass	193
10 Mästarklass	235

KEDJOR OCH HANDLING

11 Att bygga kedjor	287
12 Temabanor	293
13 Att föra hunden på ett tydligt sätt	299
14 Högerhandling	309

TÄVLING

15 Hur går det till att börja tävla?	315
16 Startrutiner och tiden innan start	323
17 Fokus hos föraren	329
18 Effektivare banvandring	335
19 De olika klasserna	341
20 Tävlingsprotokollet	349

TACK

VAD ROLIGT ATT DU ÄR NYFIKEN PÅ RALLYLYDNAD!

Oavsett om du är helt ny inom sporten och kanske aldrig tränat hund tidigare, eller om du redan tävlar i rally men känner att du och din hund behöver en knuff för att komma vidare, hoppas jag att den här boken ska ge dig både verktyg och glädje i träningen.

Kanske har du en valp som du vill lägga bra grunder hos? En ung hund som du vill satsa på att en dag tävla med i SM? En gammal hund som du vill hitta en ny aktivering till? Eller kanske har du samma utgångsläge som jag hade när jag upptäckte rallyn – en hund som behövt pensioneras från en mer krävande sport som jag ville hitta en skonsammare träningsform till? Vilken din ingångsvinkel än är tror jag du kommer att trivas – för rallyn har verkligen något för alla. Du kan träna bara som en rolig aktivering för din hund. Eller du kan satsa på att tävla och kanske blir så biten att du en dag åker runt var och varannan helg på tävlingar. Oavsett hur just din resa inom rallyn blir är jag säker på att du och din hund kommer att ha roligt och utvecklas av övningarna i boken.

Jag började träna rallylydnad med min hund Fonzie när han inte längre kunde tävla i agility och vallning. Snabbt insåg jag att träningen gick att göra mycket effektivare och mycket roligare om jag bröt ner momenten i grundfärdigheter, satte ihop momenten på nya sätt, byggde utmanande banor och tränade på en massa tokiga störningar. Vi klättrade fort i klasserna och startade så småningom på två SM i rallylydnad. Vid sidan om det egna tävlandet har jag hållit många kurser i rally både i Sverige, Norge och Finland. De erfarenheter jag har fått från tävlandet och som instruktör tyckte jag att det vore roligt att sammanställa till en bok. Här är den nu.

Jag hoppas du och din hund ska få många roliga träningsstunder ihop!

Anna

01

VAD ÄR RALLYLYDNAD?

En grön gräsmatta, ett plastband och innanför det en bana av skyltar med olika symboler på. Strax utanför förbereder du dig ihop med din hund. Domaren hälsar välkommen. Du ger din hund en sista uppmuntrande klapp och så passerar ni tillsammans in över ringbandet. Med hjälp av rösten, handtecken och peppande beröm styr du hunden genom banans olika uppgifter. Hundens svans viftar när moment efter moment klaras av. Vips är ni i mål och både du och din hund hoppar och studsar när ni lämnat banan. Rally är kommunikation, samspel och glädje!

Rallylydnad kan beskrivas som en bana uppbyggd kring olika lydnadsmoment som du som förare ska guida din hund igenom. Banan består, beroende på klass, av 12–20 moment som illustreras på skyltar. I rallylydnaden premieras kontakt, följsamhet och samspel. Med andra ord är detta en sport där glädjen står i centrum. Det är också en mångsidig och rolig tävlingsgren där alla raser – och blandraser – är välkomna.

Inom rallylydnaden finns ingen tävlingsledare som kommenderar den tävlande, utan när domaren hälsat dig och din hund välkomna in på banan genomför du banan helt utifrån skyltarnas anvisning. Målet är att din hund ska utföra alla uppgifterna på banan med stor följsamhet.

”Rally” kanske för tankarna till att det här är en sport där det ska gå väldigt fort. Men det har faktiskt ingenting med hastighet att göra. Rally syftar på att du som förare så att säga agerar kartläsare åt din hund och utifrån informationen på skyltarna styr hunden genom banan.

VAD ÄR SPECIFIKT FÖR RALLYLYDNADEN?

I reglerna för rallylydnad poängteras det att ”Rallylydnad är baserad på glädje, kommunikation och samarbete. Det ska vara spännande och positivt att tävla.” Man trycker också på att ”Ekipaget ska utstråla glädje och samarbete under hela genomförandet (...)”

I rallylydnaden får du kommunicera obegränsat med hunden, såväl vad gäller rösten som med ditt kroppsspråk. Däremot får du inte medvetet vidröra hunden, du får inte ha godis eller leksak synligt inom banområdet och inte heller tillrättavisa, läxa upp eller ge för hunden obehagliga kommandon eller signaler.

Vid bedömningen premieras ekipagets glädje, samarbete och positiva kommunikation. Varje ekipage startar på 100 poäng – som är maxpoängen – och sedan görs poängavdrag utifrån fel eller brister som uppstår på banan, antingen under momenten eller under sträckorna mellan momenten. Du och din hund är under bedömning hela tiden som ni befinner er inom banområdet.

I rallylydnaden får du kommunicera obegränsat med hunden, såväl vad gäller rösten som med ditt kroppsspråk.

VILKA KLASSER FINNS?

Det finns fyra klasser i rallylydnaden: nybörjarklass, fortsättningsklass, avancerad klass och mästarklass. I nybörjarklassen är hunden kopplad och banan innehåller 12–15 moment. I fortsättningsklassen är hunden lös och banan har nu 13–17 moment. Från och med avancerad klass ska hunden kunna utföra alla momenten även på förarens högra sida och banan är 15–17 moment lång. I högsta klassen, mästarklassen, är banan uppbyggd av 18–20 moment.

VAD ÄR UTMANINGEN MED ATT TÄVLA I RALLYLYDNAD?

En stor skillnad från till exempel tävlingslydnad är att vilka moment som ingår och hur banan är upplagd varierar varje gång du tävlar. En annan skillnad mot lydnaden är att det är en väldigt kort sträcka mellan momenten – 3–5 meter – och att allt utförs i ett svep utan pauser. Det gör att både du och din hund måste vara snabba på att ställa om från ett moment till ett annat. Många av momenten ska dessutom kunna utföras såväl i normalt tempo som långsamt tempo eller springandes – dessutom med hunden både på vänster och höger sida om dig. Tempoväxlingar och sidbyten gör banorna mer spännande och utmanande än de enskilda momentbeskrivningarna kan ge sken av.

Tittar du på momenten ett i taget är de relativt enkla. Utmaningen ligger istället i hur de kombineras och att du inte har samma tid på dig att ”rädda” ett moment som du ofta har i tävlingslydnaden. En annan rolig skillnad är att momenten följer med uppåt i klasserna, vilket gör att när du tävlar i mästarklassen så kan alla tidigare klassers moment återkomma. I dagsläget finns inte mindre än 106 möjliga moment för domaren att välja mellan när mästarklassbanan skapas. Kul! Det ger verkligen förutsättningar för oändliga variationer på tävlingar.

I rallylydnaden tävlar alla hundar mot varandra oavsett storlek, ras och hundtyp, vilket ytterligare bidrar till att göra sporten rolig och mångsidig. Rally passar verkligen alla hundar.

08

FORTSÄTTNINGSKLASS

I det här kapitlet kommer du att få lära dig momenten i Fortsättningsklass. Kom ihåg att alla moment du lär in i nybörjar- och fortsättningsklass kan återkomma i de högre klasserna. Från och med avancerad klass behöver hunden och du kunna alla moment – även de i nybörjar- och fortsättningsklass – på både vänster och höger sida. Det är alltså en bra idé att träna in bägge sidorna från början – då blir det enkelt att gå vidare uppåt i klasserna.

----- MOMENT -----

FORTSÄTTNINGSKLASS

I den här klassen är hunden fortfarande på din vänstra sida, som i nybörjarklass, men nu är hunden lös. Du ska koppla loss och stoppa undan kopplet innan ni går in på banan och vänta med att ta fram kopplet igen tills efter det att ni lämnat banområdet. Kom också ihåg att du inte får ta i eller klappa om hunden eller ta fram belöningar förrän ni lämnat banområdet.

Du kommer att känna igen strukturen ifrån kapitlet om nybörjarklass. Först står reglernas momentbeskrivning. Sedan ser du vilka grundfärdigheter som momentet består av och efter det kommer tips och saker att tänka på. Du kontrollerar att ni kan de grundfärdigheter som behövs och kan sedan börja sätta ihop dem till fortsättningsklassens moment.

SKYLTARNAS PLACERING

I normala fall placeras skyltarna så att du har dem på din högra sida. Är det fråga om en riktningsförändring placeras skyltarna så de kommer mitt i din väg eftersom de momenten ska utföras framför skylten. Är det moment där koner används som till exempel 121 Enkel slalom kan skylten också placeras intill första konen. Momenten ska utföras max 0,5 meter ifrån skylten om inte momentet kräver annat.

201. SITT, HELT OM HÖGER, FRAMÅT

Sitt, helt om höger framåt

Sitt, helt om höger, framåt

Föraren stannar och hunden sätter sig vid förarens sida. Därefter svänger ekipaget 180° höger och fortsätter direkt framåt i det tempo som gällde före momentet. Hunden ska följa föraren väl i svängen. Svängen kan göras som en mjuk, snäv båge eller på stället. Riktningssändring.

202. SITT, HELT OM VÄNSTER, FRAMÅT

Sitt, helt om vänster framåt

Sitt, helt om vänster, framåt

Föraren stannar och hunden sätter sig vid förarens sida. Därefter svänger ekipaget 180° vänster och fortsätter direkt framåt i det tempo som gällde före momentet. Hunden ska följa föraren väl i svängen. Svängen kan göras som en mjuk, snäv båge eller på stället. Riktningssändring.

GRUNDFÄRDIGHETER

De här grundfärdigheterna behöver hunden kunna för att utföra momentet:

- **följa dig på din vänstra sida**
- **följa dig på din högra sida** (i avancerad och mästarklass)
- **sätta sig vid din vänstra sida**
- **sätta sig vid din högra sida** (i avancerad och mästarklass)
- **bakdelskontroll.**

Om hunden kan nybörjarklassens moment 101. Sitt samt 105. Helt om höger respektive 106. Helt om vänster, är dessa skyltar bara en kombination av de tidigare momenten. Det utförs som skylt 105 respektive 106 men nu med den skillnaden att ni först gör halt och du ber hunden sätta sig, varpå ni tillsammans svänger helt om och fortsätter direkt framåt i det tempo som gällde innan skylten.

Beroende på om momentet utförs i vänsterhandling eller i högerhandling kommer hunden antingen att vara i yttervarv eller innervarv vilket ställer olika krav på hur den behöver röra sig. Starta träningen med att låta hunden sitta vid din sida. Be den sedan följa dig och sväng direkt helt om och belöna efter att ni gått några steg. När det går bra övar du att först ha en längre sträcka innan ni gör halt och sedan svänger, och också att komma till momentet i alla olika tempon.

TÄNK PÅ:

Du får använda vilka muntliga signaler eller handtecken du vill i alla svängar. Du kan också välja att lära hunden att följa ditt ben och hur du svänger utan några extra signaler.

10

MÄSTARKLASS

Nu är det dags att gå igenom momenten i Mästar-klass. I den här klassen kan alla momenten dyka upp i antingen vänster- eller högerhandling, så träna direkt på att utföra dem i bägge varianterna. Kom också ihåg att alla tidigare moment från de tre lägre klasserna kan återkomma i mästar-klass, och att de då kan vara antingen i vänster- eller högerhandling beroende på hur domaren lagt den enskilda banan. Domaren kan också välja att startskylten utförs med hunden på höger sida. Träna därför lika ofta med hunden i höger-handling som vänsterhandling även vid starten.

Sitt, spring ifrån,
kalla in i fart

----- MOMENT -----

MÄSTARKLASS

I mästarklassen är hunden lös. Du ska koppla loss och stoppa undan kopplet innan ni går in på banan och vänta med att ta fram kopplet igen tills efter det att ni lämnat banområdet. Som i de övriga klasserna gäller att du inte får ta i eller klappa om hunden eller ta fram belöningar förrän ni lämnat banområdet.

Nu känner du säkert igen strukturen för kapitlet: först kan du läsa momentbeskrivningen, sedan hittar du grundfärdigheterna för varje moment och efter det tips och saker att tänka på. Kan du och hunden de olika grundfärdigheterna kan ni sedan börja sätta samman dem till mästarklassens moment.

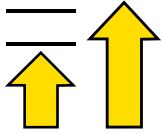
SKYLTERNAS PLACERING

I normala fall placeras skyltarna så att du har dem på din högra sida. Är det fråga om en riktningsförändring placeras de skyltarna så att de kommer mitt i din väg då de momenten ska utföras framför skylten. Är det ett moment där koner används - som till exempel 121 Enkel slalom - kan skylten också placeras in-till första konen. Momenten ska utföras max 0,5 meter ifrån skylten om inte momentet kräver annat.

415. SKICKA ÖVER TVÅ HINDER

Skicka över två hinder

Skicka över två hinder

Föraren skickar hunden, över två hinder, vilka står antingen på en rak linje eller i en 90 graders vinkel med tre till fem meters mellanrum. Hunden skickas tidigast i jämnhöjd med skylten, som står två meter före det första hindret, föraren fortsätter samtidigt vid sidan av hindren i banans färdriktning. Om hindren står i vinkel ska de vid vänsterhandling stå i vinkel åt höger och vid högerhandling ska hindren stå i vinkel åt vänster. Efter sprången kallas hunden in till förarens sida (samma som vid skickandet) och ekipaget fortsätter framåt. Hunden får även kallas in till förarens sida mellan hindren. Hela momentet sker under rörelse. Kan utföras i alla tempon dock får föraren öka tempot för att hinna i kapp hunden över hindren, men därefter gäller återgång till det tempo som gällde före momentet.

GRUNDFÄRDIGHETER

De här grundfärdigheterna behöver hunden kunna för att utföra momentet:

- **följa dig på din vänstra sida**
- **följa dig på din högra sida**
- **hoppteknik**
- **olika utseende på hinder.**

Om du har tränat efter tipsen för fortsättningsklassens moment 203. *skicka över hinder* är skillnaden nu att hunden ska skickas över två hopp och att de två hoppen kan stå i en vinkel.

Börja med att repetera hopp över bara ett hinder. Går det fint, lägg till ytterligare ett hinder först rakt fram och sedan i vinkel. Tänk på att du som förare alltid ska ha den kortaste vägen om hindren står i vinkel.

Har du en hoppglad hund som gärna tjuvstartar eller drar i väg i full fart långt efter hindren, är det klokt att vänja hunden vid att komma in till din sida mellan hoppen. Belöna när hunden söker upp positionen vid din sida och fortsatt inte heller alltid rakt fram efter hoppen så kommer hunden bli mer följsam. Du kan också öva på att gå fram mot hopphindren men strax innan göra en helomvändning eller vända åt sidan. Belöna att din hund följer dig i stället för att tjuvstarta mot hoppen.

En del hundar har det motsatta problemet. De är så koncentrerade på att titta på föraren att de kan hoppa rakt in i hindren när de hör signalen ”hopp” utan att först ha tittat och bedömt avståndet. Då kan det vara bra att öva in en signal som betyder ”släpp fokus på mig och titta framåt – det kommer snart en uppgift”. Jag lär mina hundar ordet ”titta” som betyder just det. De släpper kontakten med mig, tittar framåt men går fortfarande kvar vid min sida. Då hinner de se hindret och bedöma avståndet innan de får signalen ”hopp”. Du kan lära in ”titta” genom att först lära hunden att titta rakt fram mot en utplacerad godisskål eller leksak innan du börjar använda signalen i rallyträningen. Öva också på hinder med olika utseenden så din hund blir duktig på att hoppa oavsett hur hindren ser ut. Öppna hinder, slutna hinder, olika slags bommar, ju fler varianter du kan prova på desto bättre förberedda är ni på tävlingsdagen.

TÄNK PÅ:

Du tjänar på att lära hunden att skynda sig tillbaka till din sida efter hoppen. Ju fortare hunden kommer in i position igen vid din sida, desto mer tid får ni på er att förbereda inför nästa moment.

Kom ihåg att du som förare får öka farten – om du vill det – för att hinna ikapp hunden under själva hoppen men efter det andra hindret ska ni återgå till det tempo som gällde före momentet.

17

FOKUS HOS FÖRAREN

Det är lätt hänt att fokusera så mycket på allt som vår hund behöver lära sig att vi glömmer bort att även vi som förare är en del av teamet. Du behöver få öva dig på att vara tävlingsmässig, att styra din hund koncentrerat och att kunna stänga ute störningar runt omkring er. På samma sätt behöver du också öva dig på att utsätta dig för att bli nervös och på att trots fjärilar i magen och hög puls kunna ge hunden rätt signaler och kommandon.

----- TÄVLING -----

Träna dig själv som du skulle tränat en hund, det vill säga börja i enkla situationer och med enkla uppgifter. Ge dig själv chansen att öva på att prestera olika saker i situationer där du får lite tävlingsnerv. Då kommer du inse att det inte är nerverna i sig som är problemet utan hur mycket du tillåter dem att ta plats.

Ju bättre du som förare vet vad dina uppgifter är och är trygg i att du alltid visar på samma sätt, har samma rutiner innan start och så vidare, desto mer kan du på tävlingsdagen luta dig tryggt mot att ”jag ska bara göra som jag brukar”. Du kan också fundera på vilket kroppsspråk och vilka uttryck som kan hjälpa dig att känna dig taggad och fokuserad. Att sträcka på sig, att le, att röra sig ”som en pigg och glad människa rör sig”, att andas ut och släppa ner axlarna är alltsammans sådant som kan hjälpa dig att må bättre om du blir för spänd i kroppen. Är det lång väntetid så kanske du mår bäst av att syssla med något helt annat: lyssna på musik du gillar, ta med en bok att läsa, ta en fika ihop med någon kompis eller gå en långpromenad med hunden. Närmare start skiftar du sedan fokus till att bli mer taggad och koncentrerad.

*Träna dig själv som du skulle tränat en hund,
det vill säga börja i enkla situationer och
med enkla uppgifter.*

ÖVA DIG PÅ DET SOM SKRÄMMER

En vanlig och förståelig reaktion när vi blir nervösa över något, är att undvika den situationen. Men ju mer du undviker något, desto större blir dina hjärnspöken. Om du tycker att det är obehagligt att prestera på tävling för att folk tittar på dig kommer det att bli ännu värre om det bara är vid tävlingstillfällena detta sker. Öva dig istället på att träna hund inför andra, kanske på någon öppen träning i din lokalklubb, kanske utanför något köpcentrum medan folk går förbi, eller kanske bara inför träningskompisarna till en början, om det känns svårt nog. Successivt kommer du inse att även om du har fjärilar i magen så har ju träningen gjort att du ändå kan styra din hund och ge rätt signaler till den. Med den vissheten kommer du att känna dig allt tryggare även när du ska tävla.

DU ÄR INTE SÅ OBSERVERAD SOM DU TROR

Du kan också tänka på att de allra flesta är så upptagna av sitt eget tävlande, sin egen nervositet och att förbereda eller ta hand om sin egen hund, att de sällan märker eller kommer ihåg vad någon annan tävlande gör på banan. Domare och funktionärer vill dessutom alltid att det ska gå så bra som möjligt för de tävlande och kan dessutom vara nervösa själva. Tänk att vara domare för första gången, eller skrivare; de kommer att ha fjärilar i magen eftersom de vill prestera så rättvist och bra som möjligt för alla tävlande under dagen. Du är alltså inte ensam om att vara nervös och de flesta är upptagna med sitt, och vad du gör är troligen inte livsavgörande för varken dig eller någon annan.

ATT GÅ FRÅN ATT KRÄKAS TILL ATT ÄLSKA ATT TÄVLA

Tävlingspsykologi är ett stort och spännande ämne och skulle kräva alltför mycket utrymme för att tas upp i denna bok. Men jag lovar dig att ju mer du övar dig på vad du ska göra, utsätter dig för det som skrämmer dig och utarbetar en plan för hur du ska hantera de olika delarna av tävlingsdagen, desto bättre kommer du att kunna hantera dina tävlingsnerv. Det går att gå från att vara så nervös att man kräks innan tävling till att verkligen älska att tävla. Hur vet jag det? Jo, för att jag själv gjort det. Och kan jag, så kan DU!

Det går att gå från att vara så nervös att man kräks innan tävling till att verkligen älska att tävla. Hur vet jag det? Jo, för att jag själv gjort det. Och kan jag, så kan DU!

RALLYLYDNAD - hundsporten för alla!

Kontakt, samarbete och glädje – det är rallylydnad beskrivet med tre ord! Oavsett om du är ny inom hundsporten rallylydnad eller om du redan tävlar men känner att du behöver en knuff vidare så är detta boken för dig. Boken är en ny reviderad upplaga med tjugotvå nya moment och fler banskisser, allt efter 2023 års regelrevidering.

Du får tips om vilka grundfärdigheter din hund behöver kunna för att lära sig momenten från lägsta till högsta klass, hur momenten genomförs och vad du som förare ska tänka på för att inte tappa poäng i onödan. Du lär dig bygga kedjor, göra din hund störningstålig i olika miljöer, kvalitetssäkra ert utförande med temabanor och hur du får till den bästa handlingen. Dessutom får du tips om hur du genomför en riktigt bra tävling; hur du skapar dina egna förberedelser, banvandrar på bästa sätt och värmer upp din hund.

Boken är full av konkreta tips och övningar men du får även ta del av författarens långa hundtränar- och tävlingserfarenhet genom fördjupade reflektioner kring problemlösning.

Anna Larsson är en flitigt anlitad instruktör och föreläsare med bakgrund som SBK-instruktör, Canis-instruktör och agilityinstruktör. Hon tävlar idag på landslagsnivå inom heelwork to music där hon tagit flera medaljer, bland annat EM-guld. Hon har även deltagit på tre SM i rallylydnad samt tävlat i högsta klassen i vallning, lydnad, freestyle och agility.

Klickerförlaget Göteborg AB
info@klickerforlaget.se
www.klickerforlaget.se

